

AZ APRÓFALVAKTÓL A VILÁGVÁROSIG – A 70 ÉVES CSAPÓ TAMÁS KÖSZÖNTÉSE

KOVÁCS ZOLTÁN

Szinte hihetetlen, hogy az örökifjú, geográfus berkekben széleskörű ismertségnek és tiszteletnek örvendő Csapó Tamás e kerek évfordulóhoz érkezett. Pedig a számok nem csalnak. 1954. április 17-én látta meg a napvilágot Szolnokon, ami eloszlát minden kétséget a 2024. április 4.-én Bükön immár a 20. Településföldrajzi Konferenciára összegyűlő pályatársakban, azzal kapcsolatban, hogy az idő vasfoga működik. Egy tudós-tanárember életútja leginkább három szegmensben ragadható meg: tanár, kutató és tudományszervező.

Méltán állíthatjuk, sok száz tanítványával egyetemben, hogy az ünnepelt *tanárnak* született. Első diplomáját Szegeden a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán szerezte földrajz-testnevelés szakon 1980-ban. Ezt követően öt évig szülővárosához közel, Besenyszögön, a község általános iskolájában tanított. Már gyakorló tanárként, munka mellett szerzett középiskolai tanári oklevelet 1984-ben, ugyancsak Szegeden a József Attila Tudományegyetemen levelező képzés keretében. Ezt követően – volt tanára hívására – 1985-ben került Szombathelyre, a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola földrajzi tanszékére. Ez nem csak az oktatási rendszerben jelentett számára nagy ugrást az alapfokú képzésből a felsőoktatásba, hanem földrajzi koordináták terén is, átkerült az Alföldről a Nyugat-Dunántúlra. A harmincas éveire eső váltás – minden nehézségei ellenére – igazából jót tett számára, hiszen kellő didaktikai alapokkal és tanítási gyakorlattal felvértezve immár a „szakmai utánpótlás” nevelésén munkálkodhatott, miközben az általa végzett kutatások is új földrajzi keretet kaptak.

Kutatóként szinte kezdettől fogva a településföldrajz bűvkörébe került, ezen belül is Mendöl Tibor településmorfológiai szemléletét vette át, s a magyar vonásokat magán hordozó „Mendöli módszertan” megújításával maradandót alkotott. Korán, már a kezdeti főiskolai oktatói évek során bekapcsolódott a tudományos kutatásba, amelynek eredményeként 1989-ben egyetemi doktori, majd 1994-ben kandidátusi fokozatot szerzett, 1995-2000 között vezette az MTA RKK szombathelyi kutatócsoportját, majd 2003-ban habilitált doktori fokozatot szerzett a Pécsi Tudományegyetemen. Mindez jól mutatja, hogy a tudományos kutatói pályán kortársaihoz képest jelentős hátránnyal induló, kutatási és nemzetközi együttműködési pályázatokkal, ill. lehetőségekkel csak ritkán találkozó Csapó Tamás a kezdeti lemaradását hamar ledolgozta. Ebben segítségére volt tehetsége és szorgalma, amelynek eredményeként ma közel kétszáz hazai és nemzetközi tudományos közleményt találunk a neve alatt az MTMT rendszerében, köztük 23 könyvet (szerzőként és szerkesztőként) és

számtalan egyéb értékes publikációt. Ismertségét és elismertségét jelzi, hogy publikációira eddig több mint 400 hivatkozást kapott.

Ha csak pusztán településföldrajzi tárgyú írásait vesszük figyelembe megállapítható, hogy kutatásai a hazai aprófalvaktól, a középvárosokon keresztül egészen Budapestig terjednek. Közös e művekben, hogy a múltban gyökerező történelmi tényezők figyelembevételével városaink belső szerkezetének jelenkori állapotát kívánják megragadni és geográfus szemmel értelmezni. Mindezt szigorúan a külső jegyek (morfológia) és belső tartalom (funkcionalitás) talaján állva. Aki végzett ilyen kutatást az tudja, hogy a településszerkezet átalakulásának vizsgálata rengeteg terepmunkát igényel. Nos, az 1996 után maga köré szervezett szombathelyi csapatával, a településföldrajz-kutatói műhely tagjaival neki mindezt sikerült megvalósítania.

Tudományszervező, *közéleti* szerepvállalása is példaértékű. Évtizedek óta tagja az MTA X. Osztálya Társadalomföldrajzi Tudományos Bizottságának, e mellett megalakulása óta a Településföldrajzi Albizottság elnöke. Ugyancsak tevékeny tagja a Magyar Földrajzi Társaságnak, sokáig a Nyugat-Magyarországi Osztály elnöke, az MFT Választmányának tagja, a társasági rendezvények rendszeres előadója volt. Mindemellett talán a legmaradandóbb „alkotása” a 2004 óta folyamatosan megrendezésre kerülő, immár 20. évfolyamába lépett Településföldrajzi Konferencia. Ehhez köthetően szintén az ő érdeme a Településföldrajzi Tanulmányok című folyóirat megindítása és szerkesztése. Mindezek alapján elmondható, hogy az elmúlt évtizedekben Csapó Tamás oroszánrészt vállalt a hazai településföldrajzi kutatások fejlődésében, megújulásában. Most e jeles évforduló alkalmából kívánunk a pályatársak és barátok nevében az ünnepeltnek még sok-sok egészségben, derűben eltöltött alkotó évet.